

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง
อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร
Administration in Accordance with Good Governance
of Nong Waeng Municipality, Wanon Niwat District,
Sakon Nakhon Province

วันทนา เลห์มนตรี

Wantana Lemontree

ชาญยุทธ หาญชนะ

Chanyut Hanchana

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต

Programme in Public Administration, Faculty of Political Science,

Pitchayabundit College

E-mail: pad99pad@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 3 ธันวาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 18 ธันวาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 18 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง กลุ่มผู้นำชุมชน ในสำนักงานของ เทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร มีจำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของประชากร สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.22$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.22$) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักความรับผิดชอบ ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.37$)

การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแขว อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่าสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแขว อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร ได้แก่ เทศบาลตำบลควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับประชาชนได้เข้าถึงง่ายที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล, เทศบาลตำบล

ABSTRACT

The main objective of this research was to study the administration according to the principles of good governance of Nong Waeng Municipality. Wanon Niwat District Sakon Nakhon Province The research population was government officials, employees, community leaders. In the office of Nong Waeng Municipality Wanon Niwat District Sakon Nakhon Province has a total of 64 people. The tool used for data collection. It is a questionnaire consisting of 3 parts, statistics used in data analysis. Are descriptive statistics, ie number, percentage, mean and standard deviation for the general population data. The inferential statistics were T-test and F-test for comparing the administration according to the principles of good governance of Nong Waeng Municipality. Wanon Niwat District Sakon Nakhon Province Classified by status and working experience.

The results of the findings were as follows: Administration according to the good governance principles of Nong Waeng Municipality Wanon Niwat District Sakon Nakhon Province Overall, it was at a high level ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.22$) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest mean was cost-effectiveness ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.22$) followed by virtue. ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.44$) and the side with the least mean is the responsibility principle ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.37$).

The comparison of the administration according to the principles of good governance of Nong Waeng Municipality Wanon Niwat District Sakon Nakhon Province Classified by status and working experience as a whole, found that the status and work experience No different.

Recommendations on the development of administration according to the principles of good governance of Nong Waeng Municipality Wanon Niwat District Sakon Nakhon Province, such as the sub-district municipality, should provide opportunities for citizens to participate in the work inspection. And there should be public relations of various information to the people as easy as possible.

Keywords : The Administration, Good Governance, Subdistrict Municipality

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 กำหนดให้มีการบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กล่าวคือต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจ และยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อเป็นการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง รวมไปถึงจนถึงมาตรการสร้างแรงจูงใจ (Incentives) เพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546: 28)

ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น และได้เข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการสนับสนุนการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น สถาบันพระปกเกล้า สถาบันปวชียิ่งลักษณ์ โดยการดำเนินการแสวงหาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีลักษณะการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อมอบรางวัลและประกาศเป็นตัวอย่างให้เกิดการแพร่ขยายองค์กรที่ดี เพื่อส่งเสริมให้เกิดขวัญกำลังใจในการบริหารงานขององค์กรระดับท้องถิ่น และเพื่อพัฒนามาตรฐาน การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถาบันพระปกเกล้า, 2544 ก: 25)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานพื้นฐานในท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีภารกิจในการที่จะต้องจัดบริการสาธารณะที่จำเป็นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 283 ซึ่งกำหนดว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อม มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวม ด้วยการกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 282 ซึ่งระบุว่า “การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือที่นอกเหนือจากกฎหมายบัญญัติไว้มิได้” และที่สำคัญก็คือการถือปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 287 ซึ่งกำหนดว่า “ประชาชนในท้องถิ่น มีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหาร

กิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ด้วย” (โกวิทย์ พวงงาม, 2544: 153-155)

เมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำ และจากวิกฤติเศรษฐกิจดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นจากความบกพร่อง ความอ่อนแอ และหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติ และระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐ และเอกชน รวมไปถึงการทุจริต และการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ก็คือการขจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้นและสร้างหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เพื่อให้ปรากฏเป็นจริงในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ตั้งแต่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้บังคับใช้ พบว่ามีการร้องเรียนและตรวจสอบพบการทุจริตคอร์รัปชัน หลายรูปแบบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาลุขึ้นในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเหตุให้การบริหารงานหย่อนประสิทธิภาพไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ส่งผลให้สังคมเกิดความเคลือบแคลงใจในกระบวนการการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ความไม่โปร่งใสการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่ได้ผ่านการร้องเรียนหรือไม่ได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานต่างๆ ก็ยังมีอีกมาก ซึ่งล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข สิ่งที่ทำทลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในขณะนี้ คือ การปรักกลยุทธ์ ทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของผู้บริหาร ทั้งฝ่ายการเมือง และฝ่ายบริหาร อีกทั้งบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ไปสู่การเป็นข้าราชการยุคใหม่ ทุกฝ่ายควรตระหนักถึงการดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง มุ่งพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ดังนั้น การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องถือปฏิบัติ เพราะเป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับทุกส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจองค์กรมหาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานและใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวก และสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นหลักสำคัญของระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร ตามองค์ประกอบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่ามีความสัมพันธ์กับผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากน้อยเพียงใดเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร สามารถแก้ไข

ปัญหาและนำไปพัฒนาท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การเป็นราชการยุคใหม่ ซึ่งมีลักษณะของธรรมาภิบาลเป็นรากฐานในชุมชน และสังคมประชาธิปไตยในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงอำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส เทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง กลุ่มผู้นำชุมชน ในสำนักงานของ เทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร มีจำนวน 64 คน (ข้อมูลสำนักปลัด ฝ่ายงานบริหารบุคคลเทศบาลตำบลหนองแวง ประจำปี 2563)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรต้น คือ ประชากรที่ทำงานในสำนักงานในของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร

1.1) สถานภาพ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง กลุ่มผู้นำชุมชน

1.2) ประสบการณ์ทำงาน ทำงาน 4 ปีลงมา, ทำงานตั้งแต่ 4 ปี - 10 ปี, ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2) ตัวแปรตาม คือ แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยใช้กรอบแนวคิดในการให้บริการ 3 ด้าน ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาของการวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 ถึงเดือนธันวาคม 2563

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงาน หมายถึง การใช้คน และเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์หรือตามแผนที่วางไว้

2. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้รับจ้างให้ทำงาน ควบคุม กำกับดูแลและดำเนินการตามคำสั่ง จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

1) สถานภาพ หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมกำหนดขึ้น

2) ข้าราชการ/พนักงาน หมายถึง ข้าราชการ/พนักงานของเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร

3) ลูกจ้าง หมายถึง ลูกจ้างประจำของเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร

5. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร

2. ได้ข้อเปรียบเทียบการบริหารงานหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน

3. ได้แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร

4. ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลจากการศึกษาใช้เป็นสารสนเทศให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นอื่นได้รับไปศึกษาเพื่อนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

6. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการ/พนักงาน ลูกจ้าง และกลุ่มผู้นำชุมชน รวมจำนวนทั้งสิ้น 64 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากประชากรทั้งหมด ที่ปฏิบัติงานในเขตเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร

7. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนครครั้งนี้ เครื่องมือวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลหนองแขวง อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยค่าแต่ละระดับมีความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 111)

5 หมายถึง ระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นแบบคำถามปลายเปิด

8. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดขอบข่ายของคำถาม เพื่อให้สอดคล้องครอบคลุมกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงระดับแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไขและเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ปรึกษาแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาการวัดผล ประเมินผลและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ จำนวน 15 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาวิเคราะห์และจัดทำฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงใต้ อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร เพื่อวิเคราะห์ 1) ค่าสัมประสิทธิ์ และ 2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 99) หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.790

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

9. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามแจกให้กับข้าราชการ/พนักงาน ลูกจ้าง และกลุ่มผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยแจ้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินการครั้งนี้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์

10. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่

1) จำนวน (n)

2) ค่าร้อยละ (Percentage)

3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพและประสบการณ์ทำงาน และแสดงสรุปจำนวน เป็นประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นแบบคำถามปลายเปิด

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

1) สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร

2) สถิติ F-test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปและหากพบว่ามีค่าความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน

11. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 4-10 ปี จำนวน 32 คิดเป็นร้อยละ 50.00 และน้อยที่สุด คือ ทำงาน 4 ปีลงมา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 มีสถานภาพเป็นผู้นำชุมชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส	ระดับการปฏิบัติงาน			
	σ	μ	แปลผล	อันดับที่
1. หลักนิติธรรม	4.32	0.40	มาก	3
2. หลักคุณธรรม	4.34	0.44	มาก	2
3. หลักความโปร่งใส	4.31	0.40	มาก	4
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.29	0.35	มาก	5
5. หลักความรับผิดชอบ	4.10	0.37	มาก	6
6. หลักความคุ้มค่า	4.37	0.22	มาก	1
รวม	4.29	0.22	มาก	

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.22$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.22$) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.44$) และ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักความรับผิดชอบ ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.37$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลมีการออกเทศบัญญัติและปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นปัจจุบัน ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลพัฒนาบุคลากรทั้งพนักงานและสมาชิกสภาเทศบาลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย และเทศบัญญัติที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.63$)

2) ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลมีมาตรฐานจริยธรรม หรือกรอบกติกาการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการ พนักงานของเทศบาลปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.66$)

3) ด้านหลักความโปร่งใสโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลประชาสัมพันธ์เทศบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของเทศบาล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และต้องปฏิบัติ ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการ พนักงานของเทศบาลปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.58$)

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอเทศบัญญัติ เพื่อให้เทศบาลพิจารณาออกเทศบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอเทศบัญญัติ พ.ศ. 2563 ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลจัดเวทีประชาคมเพื่อแถลงผลงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและซักถาม ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.53$) และเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการของเทศบาล ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.54$)

5) หลักความรับผิดชอบต่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลนำเอาโครงการ/กิจกรรม ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็แจ้งให้ประชาชนทราบ ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ ให้ประชาชนเป็นที่พึงได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.51$)

6) ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่าของฝ่ายบริหาร ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลต่อรองราคากับ

ผู้รับจ้างในการจัดซื้อ-จัดจ้าง ให้ได้ราคาต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ เพื่อให้มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.47$)

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิवास จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่าสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิवास จังหวัดสกลนคร ได้แก่

1) เทศบาลตำบลควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับประชาชนได้เข้าถึงง่ายที่สุด

2) เปิดโอกาสให้ประชาชนในตำบลเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และการใช้งบประมาณของเทศบาลมีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่ององค์กรมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานตามความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาหน่วยงานและปฏิบัติงานตามแผนงาน

4) ในการจัดซื้อ จัดจ้างในแต่ละครั้งของทางเทศบาล ถ้าประชาชนท่านใดมีความสงสัยก็สามารถสอบถามและร่วมตรวจสอบรายละเอียดในแต่ละอย่างได้

5) ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในหน่วยงาน ทุกระดับมีกระบวนการสรรหาหรือเลือกสรร โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

12. อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิवास จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.22$) และเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.22$) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักความรับผิดชอบ ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.37$) ที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิชัยรัฐ หมีนด้วง (2561) ที่พบว่าระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.18 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.47 รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.39 หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.16 หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.14, หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.05 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.97 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของวีระ หาญกัน และสุวรรฐ แลสันกลาง (2559) ที่พบว่าโดยภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดงอำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) โดยด้านที่นำมาใช้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.57$)

ด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.51$) และด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.50$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.48$) และด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.41$) สำหรับข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กร และ 2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านของผลสัมฤทธิ์จากการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรโดยเฉพาะองค์กรที่ประสบผลสำเร็จจาก การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้เพื่อเป็นต้นแบบหรือองค์กรตัวอย่างให้กับองค์กรอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่าสถานภาพและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภมร วงษ์ศรีจันทร์ (2559) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล อำเภอนาคู จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน

13. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1) เทศบาลควร มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งกระตุ้นประชาชนให้ทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของประชาชนที่มีต่อเทศบาลเพื่อให้ประชาชนทราบว่าตนเองต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง มีบทบาทหน้าที่ต่อการทำงานของเทศบาลอย่างไร อันจะส่งผลให้การใช้หลักธรรมาภิบาลของเทศบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

2) เทศบาลควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างโปร่งใสอธิบายข้อสงสัยได้เข้าใจชัดเจน สะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและมากยิ่งขึ้น

3) เทศบาลควรมีมาตรการ ในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การอบรมด้านจริยธรรม การให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติดีและลงโทษผู้ที่กระทำการทุจริต เป็นต้น และในส่วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำผลประโยชน์ของเทศบาลการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาลของเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นพนักงานการเมือง ผู้รับเหมาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เทศบาลควรมีมาตรการขั้นเด็ดขาด เช่น แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมายหากพบการกระทำทุจริตของบุคคลดังกล่าว เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม

2) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงอำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร

บรรณานุกรม

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). *Good Governance* กับการปฏิรูปการศึกษา-การปฏิรูปการเมือง. ม.ป.ท.
พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119
(ตอนที่ 99 ก), หน้า 14 - 34.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม 119 (ตอนที่ 99 ก), หน้า 1 - 13.
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457. (2457, 17 กรกฎาคม), *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 31. หน้า
229 - 274.
- พิชัยรัฐ หมิ่นด้วง. (2561). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น:กรณีศึกษา
เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู.วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 6(1), 225-270.
- วีระ หาญกัน และสุวัฐ แลสันกลาง. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 5(1), 53-67.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2544). *เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ:
สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.